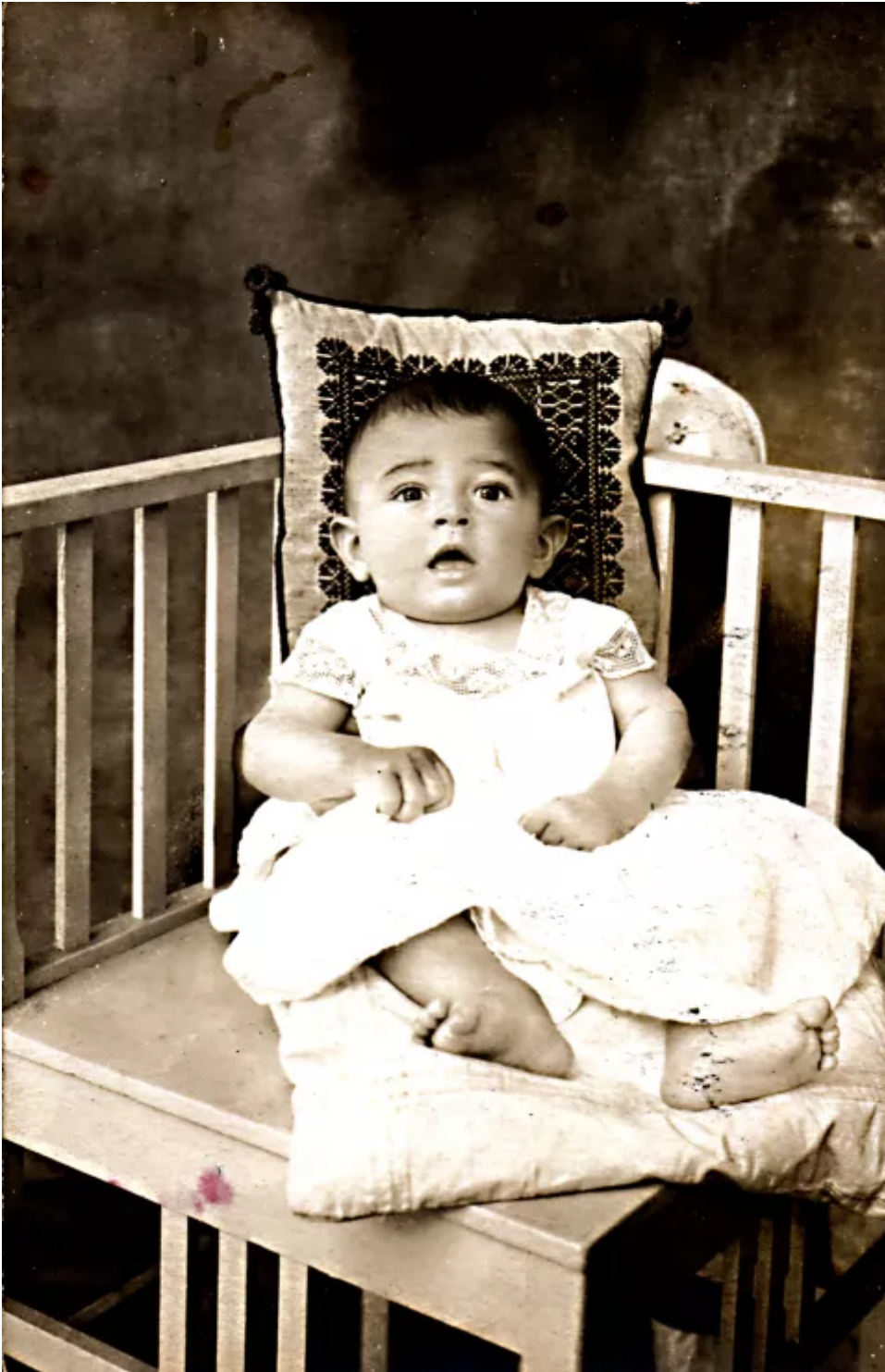

Nádas István

Ez én vagyok Kiskunhalason. Itt lehettem úgy egy éves, tehát akkor 1921-ben készülhetett a kép. Fényképész csinálta, valószínűleg bevitték a fényképészhez Kiskunhalason.

Kiskunhalason ismerkedett meg édesanyám az édesapámmal. Édesapám az 52. gyalogezredhez került, és annak Kiskunhalas volt a törzshelye. És ő szivarozott, dohányzott, és bejárt az üzletbe, s ott ismerkedtek meg. Az édesanyám csodálatosan szép nő volt, a kiskunhalasiak mondják, hogy Halas szépe volt. Hát mondani se kell, hogy megtetszett az édesapámnak. Nem tudom a házasságuk időpontját, de azt tudom, hogy még a háború befejezése előtt, azt hiszem, vagy 1917-

ben, vagy 1918 elején házasodtak össze. Nem meséltek az esküvőről, de biztos zsidó esküvő volt, de hogy hogyan bonyolódott le, nem tudom. Biztos, hogy nem volt valami nagyon nyilvános esküvő, előre meghirdetett.

Az édesapám 1918-ban leszerelt, hazajött, nyugdíjaztatta magát a Pénzügyminisztériumban, ahol 1907 óta dolgozott mint számellenőr, és elhatározták az édesanyámmal, hogy a trafikot bővítik; ez azért is volt, mert aztán az édesanyámtól megvonták a trafikengedélyt. Valószínűleg az 1920-as évek elején lehetett mindjárt, ahogy erősen jobboldali [rendszer lett], és akkor a zsidóktól megvonták a trafikot [lásd: antiszemita közhangulat az 1920-as évek elején]. Amire én vissza tudok emlékezni -- és emlékem 5-6 éves koromra van --, akkor már csak könyv- és papírkereskedés volt ebben a helyiségben. Az üzlet továbbra is az édesanyám nevére ment, sőt az első férje nevére volt, özvegy Pressburger Ferencné cégtulajdonos. Kiskunhalason a városházánál, egy frekvenciáltabb helyen egy nagyon szép üzlethelyiség volt. És volt hozzá egy alkóvszerű bemélyedés, ahol a könyvtár volt, csináltattak hozzá egy galériát, az volt fönt a raktár. A könyveket maguk megvették. És be lehetett iratkozni a kölcsönkönyvtárba, és valamit kellett fizetni a kölcsönzésért -- 30-40 fillért, 50-et, 20-at, már nem emlékszem. Nagyon jelentős, nem túloznék, ha azt mondanám, hogy 100-as nagyságrendű rendszeres olvasója volt a könyvtárnak. Minden rétegből kerültek ki olvasók. Az édesanyám úgy szervezte meg, hogy a legszerényebb igényűeket is kielégítette és a ponyvaregényektől kezdve a legkomolyabb szépirodalmi művekig mindenféle volt. Amik a slágerek voltak: Jókai meg Mikszáth, teljes sorozatok. Külföldi klasszikusok is voltak, de mind magyar nyelven volt. A végén már 1000 könyv volt. (Vannak könyvek, amiket megmentettem.) A nyitva tartás hétfőtől szombatig egész nap volt és vasárnap délelőtt. A Laci nevű unokabátyám jó néhány évig dolgozott ott, aztán volt egy nézeteltérés közöttük, kilépett, és attól kezdve az édesanyám külsőt vett föl. Úgyhogy egyszerre három alkalmazott is dolgozott az édesanyám mellett: volt segéd, kifutó és eladó kislány.